

- форма верхньої частини держака лопати;
- форма держака лопати;
- технологія виготовлення полотна лопати;
- спосіб кріплення полотна до держака;
- довжина держака (ратища) лопати;
- час виготовлення лопати;
- спосіб виготовлення.

Підбиваючи підсумки, робимо висновок, що запропонована класифікація лопат дасть змогу розв'язувати діагностичні завдання щодо визначення типів, видів, конструкції та призначення об'єкта дослідження.

Перелік джерел посилання

1. Методика криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів (зі змін та допов.). Київ, 2014. 72 с.
2. Авдєєва Г. К., Дьяченко О. Ф., Рябухіна В. О. Українсько-російський словник спеціальних термінів криміналістичної експертизи холодної зброї. Харків, 2008. 208 с.
3. ДСТУ 8973:2020 Лопати. Технічні умови. Київ, 2020. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=89477 (дата звернення: 26.08.2023).
4. Blackmore H. L. Hunting Weapons from the Middle Ages to the Twentieth Century. London, 2003. 401 p.

Правовий моніторинг як механізм контролю ефективності нормативно-правового регулювання у сфері судово-експертної діяльності в Україні

Інеса Овсянникова,

ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3351-7781>, e-mail: inessa_ovs@ukr.net

Сучасне правове життя потребує від законодавства постійного оновлення та удосконалення, зокрема й у сфері судово-експертної діяльності. Ефективність таких змін має контролювати держава шляхом моніторингу.

Ключові слова: ефективність; моніторинг; нормативно-правове регулювання; судово-експертна діяльність.

Legal Monitoring as an Assessing Mechanism of the Legal Regulation Effectiveness in the Forensic Practice of Ukraine

Inessa Ovsianykova

Modern legal dynamics demand a continuous evolution and enhancement of legislation, particularly within the realm of forensic examinations. The state must oversee the effectiveness of these modifications through monitoring.

Keywords: effectiveness; monitoring; legal regulatory framework; forensic examination.

Дотримання прав і свобод людини та громадянина має пряму залежність від ефективного правосуддя. Дуже влучною є думка А. В. Свіницького, що гарантувати особі право на справедливий суд неможливо без побудови в Україні ефективної системи експертного забезпечення правосуддя [1, с. 16]. Важливу роль до того ж відіграє інститут судової експертизи. Саме судову експертизу В. Ю. Шепітько виокремлює як складову ефективного правосуддя та зазначає, що від належного реформування та оптимізації судово-експертної діяльності залежить відкриття істини, можливість розв'язання справи за суттю, досягнення справедливості [2, с. 27].

На сучасному етапі для нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності характерні деякі недоліки та прогалини, є проблема в якості й ефективності закону, яким регулюється зазначена діяльність.

Загалом категорія «якість Закону» є досить широкою за обсягом і містить у своєму змісті різні аспекти, як відображають його сутність й особливості. Але ця категорія завжди вказує на позитивну властивість Закону — придатність, необхідність і корисність, що з рештою обумовлює його доцільність і ефективність у досягненні завдань Закону, зокрема, належного, ефективного та якісного правового забезпечення судово-експертної діяльності [3, с. 37].

Під ефективністю дії прийнятого Закону розуміється оцінювання співвідношення фактичних результатів реалізації правових норм цього Закону та задекларованої мети, досягнення якої передбачалося законотворцем під час його підготовки. Ефективність Закону можна встановити, провівши моніторинг процесу розвитку законодавства та стану правозастосовної практики, що дасть змогу визначити ефективність регулятивної функції нового Закону, порівняти одержані результати з очікуваними, дасть змогу виявити його основні помилки, недоліки та проблеми під час реалізації, на які можна буде зважити в подальших законодавчих актах, що регулюють судово-експертну діяльність або пов'язані з ним, а також ті аспекти суспільних відносин, які потребують законодавчого розв'язання [3, с. 37].

Схожою є думка Л. Ф. Купіної, яка під ефективністю правових норм розуміє співвідношення цілей, визначених законодавцем під час формулювання норми права, та результатів, досягнутих унаслідок її реалізації, застосування, ураховуючи до того ж об'єктивні та суб'єктивні чинники, які впливали на процес реалізації норми.

Елементами ефективності правових норм у такому разі, як зазначає науковець, будуть:

- соціальні потреби, якими була зумовлена необхідність прийняття тої чи тої норми права;
- мета, поставлена законодавцем під час формулювання норми права;
- правові засоби з досягнення мети, поставленої законодавцем;
- об'єктивні та суб'єктивні чинники, які впливають на можливість реалізації правової норми за допомогою правових засобів;
- результат дії норми права;
- ступінь досягнення мети, поставленої законодавцем;
- можливість удосконалення норми права з метою більш ефективної її реалізації та напрями такого вдосконалення [4, с.44—45].

Отже, мова йде про оцінювання ефективності законів та нормативно-правових актів із метою контролю й подальшого їх корегування. За таких умов доцільно говорити про правовий моніторинг, який Колодій А. М. та Тернавська В. М. влучно визначають саме як вид правового контролю, який є реалізацією сукупності засад, підходів, принципів та методів, мета яких — набуття знань про якість та ефективність нормативно-правових актів, норм права, що у них викладені, реалізація їх у правових відносинах, удосконалення нормативно-правових актів, правореалізаційної практики, правової системи загалом [5, с. 98].

Механізм організації та проведення моніторингу впровадження та аналізу ефективності прийнятих законів та інших нормативно-правових актів у сфері судово-експертної діяльності визначено Порядком, затвердженим наказом Мініюсту України від 24.02.2020 № 666/5 [6].

Водночас слід зазначити що правовий моніторинг у сучасному науковому доробку є недостатньо вивченим та проаналізованим як з теоретичного, так і з прагматичного форматів дослідження. Триває науковий пошук єдиного підходу до розуміння його сутності, змісту, методів здійснення, суб'єктів та об'єктів реалізації, нормативних, організаційних, інстанційних, координаційних та інших засад [7, с. 21].

Перелік джерел посилання

1. Свіницький А. В. Система експертного забезпечення правосуддя в Україні на сучасному етапі: організаційно-правові аспекти. *Проблеми реформування базового законодавства України з питань експертного забезпечення правосуддя* : зб. мат-лів

- кругл. столу (Харків, 06—07.02.2020). Харків, 2020. С. 16—20. https://www.hniise.gov.ua/user_files/File/other/13%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B0%D1%82%D1%8C.pdf (дата звернення: 04.09.2023).
2. Шепітько В. Ю. Проблеми нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності в Україні. *Проблеми реформування базового законодавства України з питань експертного забезпечення правосуддя* : зб. мат-лів кругл. столу (Харків, 06—07.02.2020). Харків, 2020. С. 25—27. https://www.hniise.gov.ua/user_files/File/other/13%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B0%D1%82%D1%8C.pdf (дата звернення: 04.09.2023).
  3. Шевчук В. М. Методологічні проблеми вдосконалення законодавчого забезпечення судово-експертної діяльності. *Проблеми реформування базового законодавства України з питань експертного забезпечення правосуддя* : зб. мат-лів кругл. столу (Харків, 06—07.02.2020). Харків, 2020. С. 34—41. https://www.hniise.gov.ua/user_files/File/other/13%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B0%D1%82%D1%8C.pdf (дата звернення: 04.09.2023).
  4. Купіна Л. Ф. Ефективність норм трудового права: дис. ... докт. юрид. наук. Одеса, 2021. 471 с.
  5. Колодій А. М., Тернавська В. М. Правовий моніторинг — засіб забезпечення конституційно-правової політики в Україні. *Нове українське право*. 2023. Вип. 1. С. 95—104. DOI: 10.51989/NUL.2023.1.12 (дата звернення: 04.09.2023).
  6. Порядок моніторингу впровадження та аналізу ефективності прийнятих нормативно-правових актів у сферах правового регулювання банкрутства, виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб), судово-експертної діяльності, судоустрою та судочинства, кримінальної юстиції, адвокатури та адвокатської діяльності, безоплатної правової допомоги : затв. наказом Мін'юсту України від 24.02.2020 р. № 666/5. URL: <https://minjust.gov.ua/files/genera/2021/01/19/20210119145117-81.pdf> (дата звернення: 05.09.2023).
  7. Оніщенко Н. М. Правовий моніторинг: від теорії до практики. Альманах права. 2019. Вип. 10. С. 21—26. URL: http://almanahprava.org.ua/files/almanah-prava-vipusk-10-2019_.pdf (дата звернення: 05.09.2023).

Чи може аналітичний продукт замінити висновок експерта у кримінальному провадженні

Ірина Окуневич,

Дніпропетровський НДІСЕ, м. Дніпро, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7250-9477>,
e-mail: Okunevych.Iryna@gmail.com

У роботі наведено основні характеристики аналітичного продукту Бюро економічної безпеки України. Проаналізовано законодавчі норми щодо визначення джерел доказів у кримінальному провадженні. Визначено, що аналітичний продукт не є доказом і не може замінити висновок експерта у кримінальному провадженні.

Ключові слова: Бюро економічної безпеки України; аналітичний продукт (довідка); процесуальні джерела доказів; документ; висновок експерта.

Can an analytical product replace an expert opinion in criminal proceedings

Iryna Okunevych

The article presents the main characteristics of the analytical product of the Bureau of Economic Security of Ukraine. The author analyzes the legislative provisions for determining the sources of evidence in criminal proceedings. It is determined that the analytical product is not evidence and cannot replace the expert opinion in criminal proceedings.